

CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU COMBATEREA DISCRIMINĂRII

AUTORITATE DE STAT AUTONOMĂ

HOTĂRÂREA NR. 81 din data de 29.01.2020

Dosar nr.: 273/2019

Petiția nr.: 2505/08.05.2019

Petent: **Asociația pentru Protecția Drepturilor Minoritare Mikó Imre**

Reclamat:

Obiect: afirmații discriminatorii la adresa comunității maghiare

I. Numele, domiciliul sau reședința părților

1. Numele, domiciliul, reședința sau sediul petenților

Asociația pentru Protecția Drepturilor Minoritare Mikó Imre cu sediul în Sfântu Gheorghe, Str. Presei nr. 4, Biroul HUB, nr.22, jud. Covasna, **cu adresa de corespondență** în Sfântul Gheorghe, str. Martinovics Ignác nr. 2, județul Covasna

2. Numele, domiciliul, reședința sau sediul reclamatului

II. Obiectul sesizării și descrierea presupusei fapte de discriminare

3. Petenta reclamă afirmații discriminatorii la adresa comunității maghiare făcute de reclamat în calitate de candidat independent, în cadrul unui videoclip de campanie.

III. Procedura de citare

4. În temeiul art. 20 alin. 4 din O.G. nr.137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, cu modificările și completările ulterioare, republicată, Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării a îndeplinit procedura de citare a părților.

5. Prin adresa înregistrată sub nr. 2505/04.06.2019 i s-a solicitat petentei completarea petiției inițiale cu menționarea reclamațiilor împotriva cărora își îndreaptă memoriul, cu identificarea acestora cu nume, prenume, domiciliu/adresă de corespondență. Petenta a dat curs solicitării prin adresa înregistrată sub nr. 3608/25.06.2019.

6. Prin adresa înregistrată sub nr. 3773/01.07.2019 au fost citate părțile, pentru termenul stabilit de Consiliu la data de 18.07.2019.

7. Procedură legal îndeplinită.

8. La termenul stabilit, la ședința de audieri ambele părți au fost absente.

9. Partea reclamată a depus punct de vedere înregistrat sub nr. 4173/18.07.2019 care a fost comunicat petentei prin adresa înregistrată sub nr. 4422/30.07.2019.

IV. Susținerile părților

Susținerile petentului

10. Prin sesizarea înregistrată la CNCD sub nr. 650/07.02.2018, petenta reclamă faptul că în data de 19.04.2019, partea reclamată, candidat independent la europarlamentare a postat pe rețeaua sa de socializare o campanie video intitulată: **“Hai să scoatem în afara legii așa-zisul Ținut Secuiesc”**, având ca subtitlu: **“Ești împotriva așa-zisului ținut secuiesc?”**. În descrierea alăturată înregistrării se află și următoarele: **“Află care este cel mai mare pericol pentru viitorul românilor din centrul țării! Poate duce la destrămarea României! Vreau să-l punem capăt împreună!”**.

11. Discursul din înregistrarea video a fost următorul: **„Ești împotriva așa zisului ținut secuiesc? Maghiarii vor să se rupă de România, vor autonomie, și după aia ruperea țării”**.

12. Se consideră că reclamatul distribuie informații false și că toată campania video se bazează exclusiv la incitarea la ură contra etnicilor minoritari maghiari.

13. Partea reclamată a continuat cu afirmațiile discriminatorii la adresa maghiarilor din România: **“UDMR-UL împreună cu toate guvernarile au susținut acest lucru. Cât mai permitem să ni se calce în picioare demnitatea națională într-un asemenea hal?.....Ne recuperăm demnitatea acum, altfel ne vor călca în picioare mereu. Nu este suficient să declare că ești împotriva așa zisului ținut secuiesc, fă ceva pentru asta!”**

14. Se consideră că prin declarațiile sale și modul în care moderează campania video, reclamatul amplifică conflictul dintre comunitatea maghiară și română. Scopul afirmațiilor a fost crearea unei atmosfere de instigare la ură.

15. Se solicită constatarea și sancționarea actului de instigare la ură și discriminare săvârșite de către reclamat în cadrul campaniei video pe parcursul căreia “s-au prezentat informații false cu scopul de a crea o atmosferă degradantă și național-șovină la adresa poporului maghiar din România”.

Susținerile părții reclamate

16. Prin punctul de vedere depus și înregistrat sub nr. 4173/18.07.2019, partea reclamată afirmă că din plângerea făcută la adresa sa nu rezultă discriminarea și afirmațiile care incită la ură.

17. Partea reclamată specifică faptul că **„poziționarea împotriva unei entități care nu există din punct de vedere administrativ în cadrul statului România și scrierea ei cu litere mici”** nu sunt motive pentru sancționarea sa.

18. Se menționează că în ghidul Discursuri electorale fără discriminare elaborat de CNCD, este specificat: **„Dreptul la libertatea de expresie, la libertatea de gândire, conștiință și religie....sunt drepturi fundamentale considerate elemente de temelie în orice societate democratică”**.

19. Partea reclamată solicită să nu se deturneze rolul bine definit al CNCD-ului, înspre **“exprimarea unor poziții cu caracter autonomist sau separatist și hărțuirea celor care au alte viziuni politice”**.

V. Motivele de fapt și de drept

20. **În fapt**, Colegiul director reține afirmațiile discriminatorii la adresa comunității maghiare făcute de reclamat în calitate de candidat independent, în cadrul unui videoclip de campanie.

21. **În drept**, în soluționarea prezentei sesizări, apreciem că sunt incidente următoarele texte de lege:

➤ art. 10 și art. 14 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale;

➤ art. 1 alin. (3), art. 16, art. 29 și art. 30 din Constituția României, revizuită în 2003;

➤ art. 2 alin. (1) și art. 15 din O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare cu modificările și completările ulterioare, republicată.

22. Colegiul director este chemat să se pronunțe asupra raportului dintre libertatea de exprimare și dreptul la demnitate a persoanei, interzicerea discriminării raportată la declarațiile părții reclamate. Analiza urmărește să stabilească dacă în acest caz s-a depășit limita libertății de exprimare și, în consecință, se impune o ingerință a statului prin aplicarea unei măsuri proporționale cu scopul urmărit.

23. Potrivit jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, pentru a fi acceptată o ingerință în dreptul de exprimare, aceasta trebuie:

- **să fie prevăzută de lege** (care la rândul ei trebuie să îndeplinească anumite calități: să fie previzibilă și accesibilă),
- **să urmărească un scop legitim,**
- **să fie necesară într-o societate democratică și**
- **să fie proporțională cu scopul urmărit** (Corneliu Bârsan, *Convenția europeană a drepturilor omului*, vol. I. Ed. C.H. Beck, București, 2005, p. 769-801).

Ingerința să fie prevăzută de lege

24. **Prima cerință**, cea a **existenței unei prevederi legale**, care să reglementeze ingerința statului în exercitarea dreptului libertății de exprimare este îndeplinită de art. 2 alin. (1) coroborat cu art. 15 din O.G. 137/2000. Totuși, apreciem că aceste texte de lege trebuie coroborate cu art. 2. alin. (8) din O.G. 137/2000 potrivit căruia „prevederile ordonanței nu pot fi interpretate în sensul restrângerii dreptului la libera exprimare, a dreptului la opinie și a dreptului la informație”. Apreciam că **ambele texte normative sunt previzibile și accesibile**, deși protejează o valoare fundamentală într-o societate democratică și sunt noțiuni care au și un caracter abstract.

Ingerința să urmărească un scop legitim

25. Raportat la **scopul legitim urmărit** prin posibila ingerință a statului în libertatea de exprimare, se urmărește protejarea demnității umane a tuturor cetățenilor din România, indiferent de naționalitatea, etnia sau religia acestora.

26. Protecția demnității unei persoane aparținând unui grup minoritar, constituie un scop legitim într-o societate democratică. Pentru a se produce o atingere, încălcare a demnității umane, ca drept constituțional protejat, declarațiile, obiect al prezentei petiții, ar trebui să întrunească elementele:

- un comportament manifestat în public, având caracter de propagandă sau de instigare la ură pe criteriul etnic și religios,

- or, un comportament care are ca scop sau vizează atingerea demnității ori crearea unei atmosfere ostile, degradante, umilitoare sau ofensatoare îndreptate împotriva unui grup de persoane legat de apartenența la un grup etnic – astfel cum prevede art. 15 din O.G. 137/2000, cu modificările și completările ulterioare, republicată.

27. **Colegiul director constată că primele două condiții** (să existe o prevedere legală și să se urmărească un scop legitim) **pentru a fi acceptată o ingerință a statului sunt îndeplinite.**

Necesitatea ingerinței

28. **Rămâne de competența Colegiului director să stabilească dacă interferența în libertatea de exprimare „este necesară într-o societate democratică”.**

29. În acest demers, Colegiul director analizează dacă există motive „relevante și suficiente” care să justifice ingerința în libertatea de exprimare din perspectiva unei „nevoi imperioase” („pressing social need”).

30. Identificarea unei „nevoi imperioase”, respectiv necesitatea oricărei restricții privitoare la exercițiul libertății de exprimare trebuie să fie stabilită într-o manieră convingătoare, iar **autorității naționale îi revine atributul evaluării existenței unei „nevoi imperioase” susceptibile de o anumită marjă de apreciere** (Corneliu Bârsan, Convenția Europeană a drepturilor omului, Comentariu pe articole, Vol. I., Ed. All Beck, București, 2005, pag. 801.)

31. În conformitate cu principiul subsidiarității, statele membre dispun de o „margine de apreciere” în stabilirea limitării libertății de exprimare. Autoritățile statelor membre au un contact direct și permanent cu realitățile sociale și sunt primele care se pronunță asupra existenței unei „nevoi sociale presante”. Marginea de apreciere se va stabili potrivit standardelor minime ale CEDO. (vezi Handyside v. United Kingdom par. 48 și par. 49).

Elemente luate în considerare la stabilirea necesității ingerinței statului în libertatea de exprimare

32. În scopul de a determina dacă respectivele declarații, obiect al prezentei sesizări, constituie element de incitare la ură națională, Colegiul director va examina: **obiectivul urmărit de partea reclamată, contextul în care a avut loc, conținutul comentariilor, locul în care au fost făcute declarațiile, persoana, funcția autorului declarației.**

Obiectivul urmărit de partea reclamată

33. Obiectivul urmărit este important: au dorit aceștia să disemineze opinii legate de etnia sau naționalitate ori a urmărit doar informarea publicului asupra unui subiect de interes public (vezi Jersild c. Danemarca)? La acest punct, Colegiul director nu analizează intenția de a discrimina, acest aspect neavând relevanță în stabilirea unei fapte de discriminare.

34. Colegiul director apreciază că în speța de față, sunt supuse analizei afirmațiile/declarațiile publice discriminatorii ale părții reclamate, îndreptate împotriva comunității maghiare, pe criteriul naționalitate, în cadrul unui video, postat pe rețeaua sa de socializare.

Contextul în care a avut loc

35. Afirmațiile au fost făcute de către partea reclamată candidat independent la europarlamentare, în data de 19.04.2019, a postat pe rețeaua sa de socializare o campanie video intitulată: **“Hai să scoatem în afara legii așa-zisul Ținut Secuiesc”,** cu subtitlul **“Ești împotriva așa-zisului ținut secuiesc?”.**

Conținutul afirmațiilor

36. Partea reclamată a rostit următorul discurs: **“Ești împotriva așa zisului ținut secuiesc? Maghiarii vor să se rupă de România, vor autonomie, și după aia ruperea țării”. “**

Unde au fost făcute afirmațiile

37. Petenta sesizează faptul că afirmațiile părții reclamate au avut loc în spațiul public, pe rețeaua de socializare a părții reclamate.

Rolul în societate a persoanelor, autori ai afirmațiilor

38. Din perspectiva analizei limitelor libertății de exprimare, rolul, poziția autorului declarației supusă controlului este determinantă. Partea reclamată este candidat independent la europarlamentare și persoană publică. Prin hotărârea CEDO, secția I, hotărârea Verlagsgruppe News GmbH c. Austria, 14 decembrie 2006, 76918/01 se arată faptul că *Art. 10 permite și publicarea unor texte ce pot aduce atingere demnității unei persoane, dacă subiectul este de interes public și a fost tratat cu bună credință*. Subiectul politic este de interes nu însă și afirmațiile cu caracter general făcute la adresa maghiarilor.

Modul în care au fost făcute afirmațiile

39. Colegiul director apreciază că afirmațiile/remarcile părții reclamate nu sunt de natură a atinge o limită prin care să se încalce un drept fundamental, **încât dreptul la libertatea de exprimare să devină secundar**.

40. Una din principalele caracteristici ale democrației constă în posibilitatea pe care ea o oferă de a rezolva prin dialog, fără a se recurge la violență, problemele pe care le are de soluționat un stat, **chiar și atunci când acestea sunt extrem de dificile sau stânjenitoare, iar democrația se "hrănește" din libertatea de exprimare**". (ibidem, pct. 66). Marginea de apreciere a statelor este semnificativ redusă (îngustă) atunci când autorul afirmațiilor este o personalitate, opiniile formulate având un larg impact.

41. Totuși, o ingerință a statului în această speță, prin constatarea și sancționarea faptei ca fiind o formă de discriminare, deci limitarea libertății de exprimare, ar constitui un exces, o limitare nejustificată, o măsură neproportională în raport cu pericolul social al faptei și cu scopul urmărit. **O ingerință a statului ar fi fost justificată dacă ar fi existat orice element de incitare expresă la ură pe criteriul libertății de conștiință**.

42. Reiterăm faptul că este esențial pentru persoanele publice ca, atunci când se exprimă în public, să manifeste o responsabilitate corespunzătoare poziției lor.

Concluzii

43. Colegiul director, reiterează faptul că, libertatea de exprimare constituie valoarea fundamentală a unei societăți democratice și plurale. Din această perspectivă, libertatea de exprimare are un rol substanțial în rândul drepturilor fundamentale cuprinse în Constituție și constituie trunchiul comun pentru exercitarea drepturilor fundamentale din sfera comunicării. În această sferă se includ: dreptul la libertatea presei, dreptul la libera exprimare a creațiilor artistice sau cele din zona literaturii, libertatea de predare a științei și libertatea creației. De asemenea, de acest trunchi comun se leagă și libertatea conștiinței, a religiei și libertatea de întrunire. Acest grup de drepturi asigură participarea avizată a cetățeanului la procesele sociale și politice. **Exprimarea liberă a opiniilor și credințelor, chiar și a celor nepopulare sau atipice, reprezintă condiția fundamentală a existenței unei societăți vii și capabilă de dezvoltare**.

44. În nenumăratele decizii asupra libertății de exprimare, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a arătat că acest drept „**acoperă nu numai informațiile și ideile primite favorabil sau cu indiferență ori considerate inofensive, dar și acele care șochează sau deranjează. Acestea sunt cerințele pluralismului, toleranței, spiritului deschis, fără de care nu există societate democratică**”. (CEDO, Lingens c. Austriei,).

45. Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat, într-o formulă care este preluată aproape ca o clauză de stil în toată jurisprudența sa subsecventă în materie, că **“libertatea de exprimare, garantată de art.10 parag.1, constituie unul din fundamentele esențiale ale unei societăți democratice și una din condițiile primordiale ale progresului societății și împlinirilor personale**. Subiect al paragrafului 2 al

Articolului 10, Libertatea de expresie include „**nu numai informațiile și ideile primite favorabil sau cu indiferență [de opinia publică] ori considerate inofensive, dar și pe acelea care offensează, șochează sau deranjează. Acestea sunt cerințele pluralismului, toleranței și spiritului deschis, fără de care nu există societate democratică.**” (CEDO, între altele, Lingens vs. Austria, Oberschlick vs. Austria, Sunday Times vs. U.K., Observer și Guardian vs. U.K., Castells vs. Spania, Thorgeirson vs. Islanda, Jersild vs. Danemarca, Goodwin vs. U.K., De Haes și Gijels vs. Belgia, Dalban vs. România).

46. Curtea Europeană a Drepturilor Omului a fundamentat necesitatea protejării libertății de exprimare în primul rând pe valoarea pe care aceasta o reprezintă ca mijloc pentru a asigura buna funcționare a unei societăți democratice. De aici decurge poziția privilegiată acordată liberei discutări a chestiunilor de interes general, atunci când aceasta intră în conflict cu alte valori pe care statul le poate în mod legitim apăra.

47. **Apreciem că, în speța de față nu se impune interferența statului în limitarea libertății de exprimare, partea reclamată urmărind să sublinieze anumite aspecte apreciate ca negative, însă modul în care au fost formulate afirmațiile a condus la lezarea demnității persoanelor aparținând unui grup minoritar, prin prezentarea de informații false cu scopul de a crea o atmosferă degradantă și crearea unei atmosfere de instigare la ură.**

48. Trebuie avute în vedere stereotipurile, atât cele pozitive, cât și cele negative, atât de către societate în general cât și de politicieni, rolul acestora fiind deosebit de important în formarea unei societăți care își respectă toți semenii săi, fără nici un fel de deosebire.

49. Pentru considerentele de mai sus, având în vedere obiectivul urmărit de către partea reclamată, conținutul articolelor, contextul în care a avut loc, rolul în societate a persoanei, autor al afirmației, constatăm că în speță „nu este necesară într-o societate democratică” o ingerință în libertatea de exprimare, fapta sesizată nu constituie contravenție potrivit prevederilor art. 2 alin. (1) și art. 15 din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, cu modificările și completările ulterioare, republicată.

Față de cele de mai sus, în temeiul art. 20 alin. (2) din O.G. nr.137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, cu modificările și completările ulterioare, republicată, **cu unanimitate de voturi** ale membrilor prezenți la ședință,

COLEGIUL DIRECTOR HOTĂRĂȘTE:

1. Faptele sesizate nu întrunesc elementele constitutive ale art. 2 alin. (1) coroborat cu art. 15 din O.G. 137/2000, republicată, declarațiile se încadrează în limitele libertății de exprimare prevăzute de art. 2 alin. (8) din același act normativ.
2. O copie a prezentei hotărâri se va comunica părților.

VI. Modalitatea de plată a amenzii

Nu este cazul.

VII. Calea de atac și termenul în care se poate exercita

Prezenta hotărâre poate fi atacată în termenul legal de 15 zile potrivit **O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare cu modificările și completările ulterioare, republicată și Legii nr. 554/2004 a contenciosului administrativ** la instanța de contencios administrativ.

Membrii Colegiului Director prezenți la ședința de deliberări desfășurată în data de 29.01.2020 au fost: ASZTALOS CSABA FERENC – Membru, DINCĂ ILIE – Membru, GHEORGHIU LUMINIȚA – Membru, HALLER ISTVÁN – Membru, LAZĂR MARIA – Membru, SANDU TATIANA VERONICA – Membru

Prezenta hotărâre va fi comunicată în baza Ordinului Președintelui CNCD nr. 138 din 24.03.2020.

ASZTALOS CSABA FERENC
Membru Colegiul Director,
Președinte CNCD

Data redactării: 25.03.2020
Redactată și motivată I.D./F.L.I.

Notă: prezenta Hotărâre emisă potrivit prevederilor legii și care nu este atacată în termenul legal, potrivit **O.G. nr.137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare cu modificările și completările ulterioare, republicată și Legii nr.554/2000 a contenciosului administrativ**, constituie de drept titlu executoriu.